

Outcome mapping evaluation - nová možnost pro ČR?

Vladimír Sodomka

2014

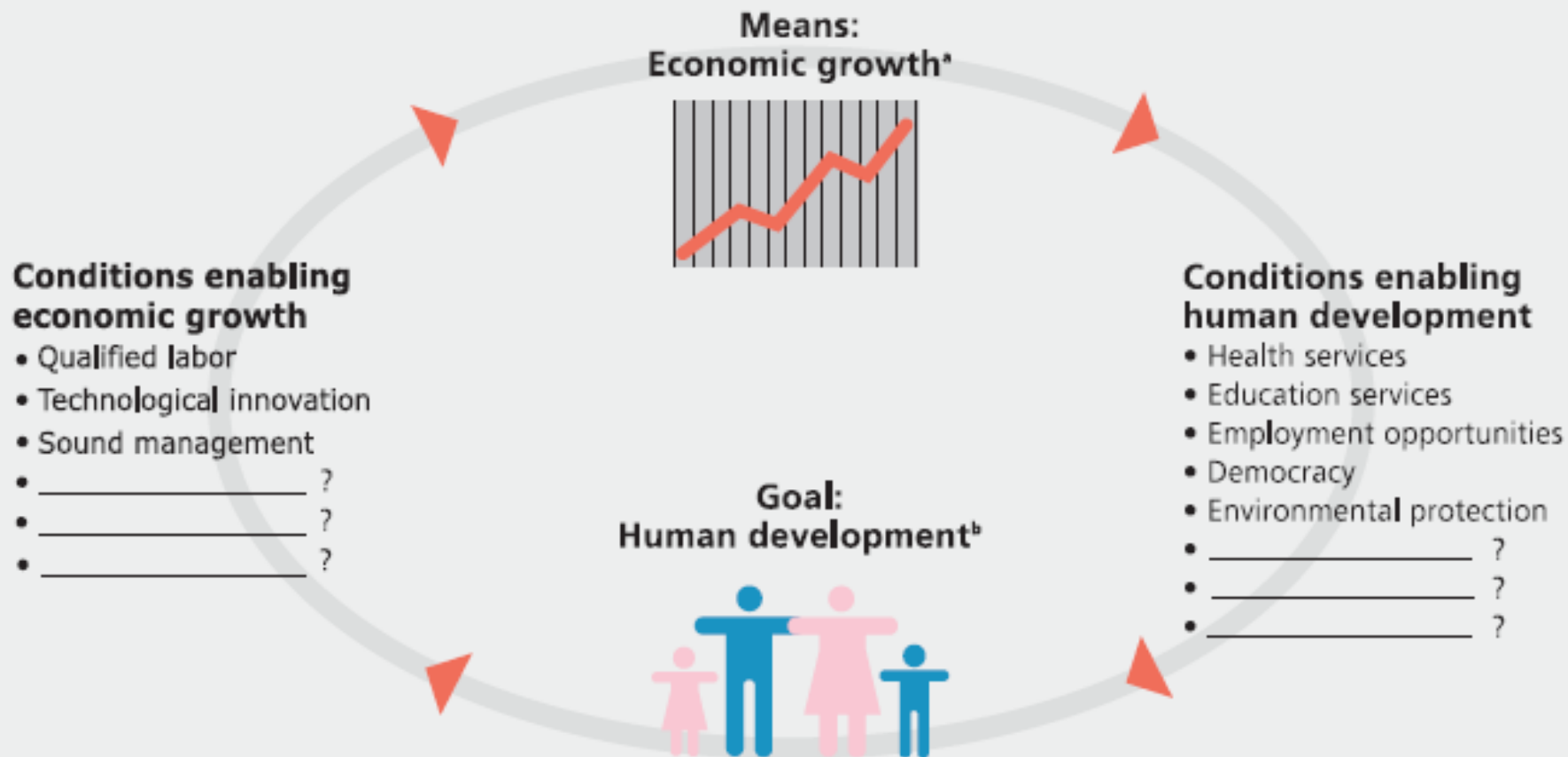
Obsah prezentace

- Představení metody Outcome Mapping Evaluation (OME)
  - relativně nová metoda v ČR
  - alternativa ke „konvenčním lineárním logickým modelům“
  - pro komplexní intervence zaměřené na výsledky/změny
- Co je OME, silné a slabé stránky, postup, využití
- s využitím materiálů Ricardo Wilson-Grau: Outcome Harvesting

Ekonomický rozvoj vs. ekonomický růst

Figure 1.1

Economic growth and human development

Outcome Mapping Evaluation v kostce

- Co je OME?: metoda umožňující evaluátorům, tvůrcům a manažerům grantů identifikovat, formulovat, ověřit výsledky a zda jsou smysluplné
- Co dělá?: zkoumá, co se změnilo – hledá výsledky – a sbírá důkazy o tom, co bylo dosaženo, a snaží se zpětně určit, zda a jak intervence přispěla ke změně.
- Čemu je podobná?: analogická vědám jako forenzní, antropologie, geologie – interpretují události nebo faktory, které vedly k určitému výsledku(ům)
- Jak? sbírá informace ze zpráv, osobních pohovorů a jiných zdrojů a snaží se doložit, jak daný program nebo iniciativa přispěla k výsledkům
- V čem je jiná? (co nedělá): neměří pokrok směrem k předem stanoveným výsledkům nebo cílům (na rozdíl od „konvenčních“ metod)

Úvod – Co je OME a základní pojmy

- Název: Outcome Mapping Evaluation (OME) – Outcome Harvesting
- Otec: Ricardo Wilson-Grau: Outcome Harvesting
- OME: metoda umožňující identifikovat, formulovat, ověřit výsledky a smysl
- „Outcome“ (výsledek):
  - změna v chování, vztazích, činnosti, aktivitách, politikách nebo praxi jednotlivce, skupiny, komunity, organizace nebo instituce
  - výsledky mohou být pozitivní nebo negativní, ne/zamýšlené - spojení mezi intervencí a výsledky by mělo být ověřitelné.
- Účastníci/aktéři:
  - change agent (agent změny) – jednatel/organizace, která ovlivňuje výsledek
  - social actor (sociální aktér) – jednatel/skupina/komunita/instituce, která se mění v důsledku působení/intervence agenta změny
  - harvest user – decision maker (někdo uvnitř organizace agenta změny nebo třetí strana-donor)
  - harvester (sběrač) – evaluátor

Co zkoumá OME – na co se ptá?

- Klade využitelné otázky:
  - Co se stalo?
  - Kdo to udělal (nebo k výsledku přispěl)?
  - Jak to víme? Existuje podpůrný důkaz/evidence?
  - Proč je to důležité? Co budeme dělat s tímto zjištěním?
- Hledá odpovědi
  - založené na důkazech (evidence-based)
  - poskytující informace o příspěvku intervence k výsledku(ům)

Silné stránky a omezení metody

- silné stránky:
  - hledá všechny výsledky – koriguje obvyklá selhání „konvenčních metod“ a hledá i nezamýšlené efekty
  - sbírá ověřitelné výsledky
  - logický a dostupný přístup – umožňuje snadné zapojení
  - využívá různé nástroje sběru dat
  - flexibilní míra detailu vázaná na definované otázky (od 1 věty po několik stran; s/bez vysvětlení ostatních proměnných)
- omezení a výzvy:
  - vyžaduje čas a schopnosti identifikovat a formulovat kvalitní popis výsledku(ů)
  - pouze výsledky, kterých jsou si dotazovaní vědomi – klíčové účast dobře informovaných
  - obrácený koncept uvažování od „konvenčních“ přístupů

Postup – 6 kroků (1)

1. Design OME – identifikace využitelných otázek – návod pro sběr dat (na co se ptát, co sbírat, popis výsledku) – kdo změnil, co, kdy, kde a jak agent změny konkrétně přispěl k výsledku (+významnost + kontext, vliv na lidi, prostředí, vliv ostatních); dohodnout míru detailu
2. Sběr dat a návrh popisu výsledků – popis změny (SMART) u sociálních aktérů a jak k nim přispěl aktér změny (z dokumentace, interview ...). Evaluátor předběžný popis výsledků.
3. Formulace popisu výsledků agentem změny – revize a doplnění všech výsledků, dotazník

Postup – 6 kroků (2)

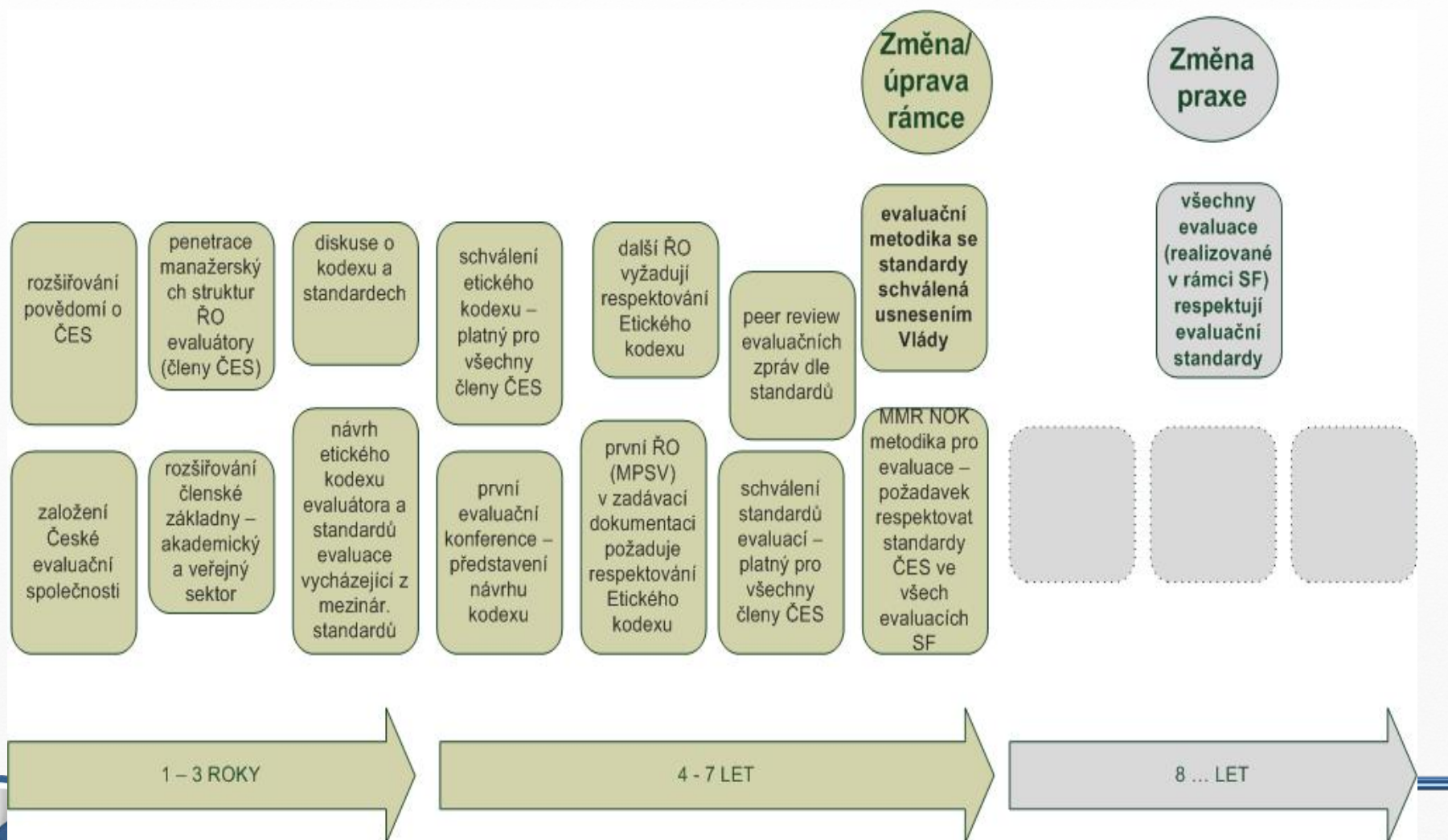
4. Doložení/zdůvodnění – validace výsledků obeznámeným „znalcem(i)“ nezávislým na agentovi pro zvýšení důvěryhodnosti
  - jednotlivec nebo expertní panel
  - jasná metodika pro zdůvodnění (strukturovaný formulář)
5. Analýza a interpretace – logické uspořádání popisů výsledků a analýza a interpretace dat a odpovědi na (využitelné) otázky na základě důkazů
6. Podpora využití výsledků – vypracování odpovědí na (využitelné) otázky na základě důkazů a projednání možného využití zjištění

Popis výsledku

- **Popis výsledku:** V jednom nebo dvou větách, shrnout pozorovatelné změny v chování, vztahy, činnosti, nebo akce sociálního aktéra ovlivněn činností a výstupů organizace, programu nebo projektu v průběhu posledních 12 měsíců. To znamená: kdo změnil, co, kdy a kde?
- **Kdo:** Buďte co nejkonkrétnější o jednotlivce, skupiny, komunity, organizace nebo instituce, která změnila.
- **Co:** Uveďte konkrétně, jaké změny byly zaznamenány v chování, vztazích, činnostech, politikách nebo praxi.
- **Kdy:** Kdy přesně tato změna proběhla.
- **Kde:** Přesně lokalizujte názvem místa nebo místa, kde aktéři působí.
- **Příspěvek organizace:** V jedné, ve dvou větách, jaká byla role organizace v ovlivnění výsledku? Jak inspiroval, přesvědčoval, podpořil, pomohl, přinutil nebo jinak přispěl ke změnám u sociálních aktérů? Specifikujte činnosti organizace, procesy, produkty a služby, které si myslíte, ovlivnily jednotlivé výsledky.

Mějte na paměti, že i když výsledek musí být věrohodně spojeny s činností organizace, jen zřídka je přímý lineární vztah mezi aktivitou a výsledek. Také jedna činnost může mít vliv na dva nebo více výsledků. Neméně důležité je, výsledky jsou často ovlivněny mnoha aktivitami a dalšími sociálními aktérů za dobu delší než 6 měsíců. Proto uveďte činnosti od roku nebo předcházejícího, který ovlivnil každého výsledku.

Příklad – Zvýšení kvality evaluací

Proč OME?

- Zavést důslednost při hodnocení schopnosti organizace realizovat své strategie, které přispívají k dlouhodobým cílům, a to:
  - Konkrétním, měřitelným popisem výsledků (kdo změnil co, kdy a kde)
  - Posunem od intuitivního hodnocení vývoje k hodnocení založeném na důkazech (evidence-based) – doporučované Světovou bankou
  - Umožněním dialogu mezi vlastníky programu o nejlepších strategiích (včetně zachycení těch nefungujících)
- Identifikovat výsledky (outcomes), k nimž přispívá mnoho aktérů v komplexních prostředích

Závěr: Kdy je OME užitečná?

- komplexní (složitý) programovací kontext (nepředvídatelné, měnící se prostředí a teorie změny) – kde nejsou zcela známy kauzální vztahy – „programy zaměřené na změny“ (vs. infra)
- zaměření se na výsledky (než na aktivity) – uživatele více zajímá poznání efektů než aktivit – snaha pochopit proces změny a jak výsledky přispívají k této změně (než jen hromadit seznam výsledků) (vs. obvyklá „linearita zleva“ na bázi logfram/chain)
- pro pochopení, jak jednotlivé výsledky přispívají k širším systémovým změnám (konvenční M&E: plánované vs. dosažené)
- vhodné oblasti: prosazování změn, politik

Děkuji za pozornost

Vladimír Sodomka

sodomka@czecheval.cz